

Sygn. akt III AUa 1380/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 maja 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Halina Gajdzińska
Sędziowie:	SSA Maria Szaroma (spr.) SSA Marta Fidzińska - Juszcak
Protokolant:	st.sekr.sądowy Mariola Pater

po rozpoznaniu w dniu 7 maja 2013 r. w Krakowie

sprawy z wniosku **L. P.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w K.**

o emeryturę

na skutek apelacji wnioskodawcy L. P.

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie Wydziału VII Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 8 sierpnia 2012 r. sygn. akt VII U 307/12

o d d a l a apelację.

Sygn. akt III AUa 1380/12

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 8 sierpnia 2012 r. Sąd Okręgowy w Krakowie Wydział VII Ubezpieczeń Społecznych oddalił odwołanie **L. P.** od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. z dnia 4 stycznia 2012 r. odmawiającej mu prawa do emerytury.

Sąd Okręgowy ustalił, że wnioskodawca L. P., ur. (...), na dzień 1 stycznia 1999 r. wykazał ponad 25 lat okresów składkowych i nieskładkowych i nie przystąpił do Otwartego Funduszu Emerytalnego. W okresie od dnia 1 września 1981 r. wnioskodawca zatrudniony jest w (...)w K. w wymiarze pełnego etatu (kolejno na stanowiskach kandydat na inspektora pracy, inspektora pracy i starszego inspektora pracy) i zatrudnienie to wykonuje nadal.

W tym stanie rzeczy Sąd Okręgowy powołał się na treść przepisu art. 32 i art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.) i wywiódł, że prawo do emerytury przysługuje ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r., będącym

pracownikami, którzy w dacie złożenia wniosku o przyznanie emerytury osiągnęli wiek emerytalny wynoszący 60 lat, nie przystąpili do Otwartego Funduszu Emerytalnego (albo złożyli wniosek przekazanie środków zgromadzonych na rachunku OFE) oraz rozwiązali stosunek pracy, jeśli na dzień 1 stycznia 1999 r. posiadają zatrudnienie wynoszące co najmniej 25 lat (dla mężczyzn) oraz udowodnili 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Tymczasem wnioskodawca do chwili obecnej pozostaje w zatrudnieniu. Nie spełnił zatem jednego z przewidzianych dla nabycia prawa do emerytury w trybie art. 184 w zw. z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, warunku w postaci rozwiązania stosunku pracy i nie było potrzeby badania, czy w zakwestionowanym przez organ rentowy okresie zatrudnienia wykonywał pracę w szczególnych warunkach. Na marginesie Sąd Okręgowy jako bezzasadny ocenił również zarzut wnioskodawcy o sprzeczności z ustawą § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U z 1983 r. Nr 8 poz. 43) w zakresie, w jakim wyłącza on prawo do emerytury pracowników (...). W art. 53 ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267, ze zm.) ustawodawca określił ogólnie pracowników, których uważa za zatrudnionych w szczególnym charakterze, a doprecyzowanie konkretnych stanowisk pracy zostało delegowane do regulacji w rozporządzeniu. Nie doszło więc do zawężenia kręgu uprawnionych, lecz do precyzyjnego określenia konkretnych stanowisk pracy. Ponadto Sąd Okręgowy zauważył, że nawet skuteczne zakwestionowanie regulacji rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. i tak nie uprawniałoby Sądu do decydowania, kto i pod jakimi warunkami jest uprawniony do wcześniejszej emerytury, albowiem jest to domena ustawodawcy. W konsekwencji Sąd Okręgowy powołując się na art. 477⁽⁽¹⁴⁾⁾ § 1 k.p.c. odwołanie oddalił.

Apelację od wyroku Sądu pierwszej instancji wywiódł wnioskodawca L. P.. Zaskarżając go w całości zarzucił naruszenie: 1) art. 178 ust. 1 Konstytucji RP; 2) § 14 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U z 1983 r. Nr 8 poz. 43) i art. 55 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz. U. Nr 40, poz. 267, ze zm.) w zw. z art. 67 ust. 1 Konstytucji RP; 3) art. 184 ust. 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.) w zw. z art. 31 ust. 1, art. 45 ust. 1 i art. 47 Konstytucji RP. Wskazując na tak sformułowane zarzuty apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i przyznanie mu prawa do emerytury.

W uzasadnieniu apelujący m.in. zakwestionował brak rozważenia przez Sąd pierwszej instancji, czy przysługuje mu prawo do wcześniejszej emerytury, gdyby przyjął nielegalność § 14 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. W ocenie apelującego oznacza to uchylenie się przez Sąd pierwszej instancji od merytorycznego rozstrzygnięcia jego żądania w zakresie uprawnienia do emerytury, albowiem Sądy nie są związane regulacjami podustawowych aktów normatywnych i mogą wydać rozstrzygnięcie w danej sprawie z pominięciem przepisów zawartych w podstawowym akcie normatywnym. Apelujący podniósł, że uprawnienie do emerytury wywodzi z przepisów o jednobrzmiącej treści, a to z art. 53 ust. 3 pkt 6 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin oraz art. 32 ust. 3 pkt 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, które za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uznają pracowników organów kontroli państwowej. Zaś będąc prawnikiem Państwowej Inspekcji Pracy jest zatrudniony w organie kontroli państwowej. Tymczasem § 14 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r., w sposób niezgodny z tymi przepisami, ogranicza krąg organów kontroli państwowej, m.in. z pominięciem pracowników Państwowej Inspekcji Pracy. Apelujący zakwestionował też stanowisko Sądu pierwszej instancji o niemożliwości nabycia prawa do wcześniejszej emerytury w trybie art. 184 w zw. z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy. W jego ocenie zmusza go to do realizacji prawa do emerytury dopiero po rozwiązaniu stosunku pracy i uzyskaniu statusu bezrobotnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie, albowiem nie zawiera argumentów pozwalających podważyć prawidłowość zaskarżonego wyroku.

Sąd Apelacyjny w całości podziela ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji oraz wywody prawne odnośnie interpretacji art. 32 w zw. z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń

Spółecznych (tekst jedn.: Dz. U. z 2009 r. Nr 153 poz. 1227 ze zm.), które w całości przytoczył i nie widzi potrzeb ich powtarzania.

Należy jedynie podkreślić, że dla ubezpieczonego urodzonego po 31 grudnia 1948 r. będącego pracownikiem warunkiem nabycia prawa do wcześniejszej emerytury w trybie powołanych art. 32 w zw. z art. 184 oraz przepisami rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U z 1983 r. Nr 8 poz. 43) jest nie tylko osiągnięcie wieku wynoszącego 60 lat (dla mężczyzny), nie przystąpienie do OFE (lub stosowny wniosek, za pośrednictwem Zakładu, o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku OFE na dochody budżetu państwa), posiadanie na dzień 1 stycznia 1999 r. zatrudnienia wynoszącego co najmniej 25 lat, w tym 15 lat pracy w warunkach szczególnych, ale także – w przypadku ubezpieczonych będących pracownikami – rozwiązanie stosunku pracy. Zatem w przypadku pozostawania przez ubezpieczonego ubiegającego się o wcześniejszą emeryturę w stosunku pracy emerytura uzależniona jest od jego rozwiązania. Przy czym jedynie kumulatywne spełnienie wszystkich przesłanek koniecznych do nabycia uprawnień emerytalnych wskazanych w art. 184 w zw. z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS uzasadnia nabycie prawa do tego świadczenia. Wbrew twierdzeniom apelującego, z przytoczonej regulacji jednoznacznie wynika, że ci ubezpieczeni, którzy osiągną wiek emerytalny i są pracownikami, dodatkowo muszą rozwiązać stosunek pracy – art. 184 ust. 2 cytowanej ustawy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 325/11, LEX nr 1125267, uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 8 lutego 2007 r., II UZP 14/06, OSNP 2007, Nr 13-14, poz. 199 oraz wyroki Sądu Najwyższego z dnia 18 lipca 2007 r., I UK 62/07, OSNP 2008 nr 17-18, poz. 269 i z dnia 6 grudnia 2007 r., I UK 132/07, LEX nr 621798).

Tymczasem w przypadku wnioskodawcy L. P. nie został spełniony ów wymóg rozwiązania stosunku pracy, albowiem od dnia 1 września 1981 r. nieprzerwanie pozostaje w zatrudnieniu w (...)w K.. Skoro zaś w przypadku pozostawania w stosunku pracy emerytura w obniżonym wieku w oparciu o art. 184 w zw. z art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z FUS uzależniona jest od jego rozwiązania, to już z tej przyczyny wykluczone było przyznanie wnioskodawcy prawa do emerytury. W konsekwencji bezprzedmiotowe było badanie pozostałych przesłanek warunkujących przyznanie wnioskodawcy prawa do tego świadczenia (w tym posiadania co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach) skoro do nabycia uprawnień emerytalnych konieczne jest spełnienie wszystkich przesłanek kumulatywnie. W myśl art. 100 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa, albowiem prawo do świadczenia powstaje ex lege (a nie z mocy decyzji organu rentowego) w dniu spełnienia ustawowych warunków (zob. przykładowo wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 stycznia 2001 r., II UKN 136/00, OSNAPiUS 2002, nr 18, poz. 441). Wówczas też, na wniosek osoby uprawnionej, organ rentowy wydaje decyzję o przyznaniu prawa do świadczenia emerytalnego. Zaś niespełnienie przez pracownika ustawowych warunków koniecznych do przyznania świadczenia powoduje wydanie decyzji odmownej. Nierozwiązanie stosunku pracy powoduje niemożność nabycia uprawnień emerytalnych. Odmowna decyzja organu rentowego była zatem prawidłowa. Sąd pierwszej instancji, po ustaleniu, że wnioskodawca nie rozwiązał stosunku pracy, nie miał zatem obowiązku prowadzenia postępowania celem ustalenia spełnienia pozostałych przesłanek wymaganych do przyznania świadczenia. Wyrażona w art. 184 ust. 2 ustawy o emeryturach i rentach z FUS, w brzmieniu obowiązującym do dnia 31 grudnia 2012 r., norma konkretyzuje przesłanki nabycia prawa do emerytury i wyklucza stan, gdy bez spełniania jednej z normatywnych przesłanek strona będzie dochodziła ustalenia prawa do emerytury niejako na przyszłość (w przypadku wnioskodawcy – po mającym dopiero nastąpić rozwiązaniu stosunku pracy). Przedmiotem oceny w postępowaniu sądowym wszczętym na skutek odwołania od decyzji organu rentowego jest prawidłowość i legalność decyzji w dacie jej wydania, a nie ocena jej prawidłowości w stosunku do stanu faktycznego i prawnego zaistniałego w późniejszym czasie. Sąd ocenia bowiem legalność decyzji rentowej według stanu rzeczy istniejącego w chwili jej wydania i nie może przyznać ubezpieczonemu świadczenia, jeżeli warunki je uzasadniające zostaną spełnione po wydaniu zaskarżonej decyzji.

Z tych samych względów bezprzedmiotowe było rozważanie zarzutów kwestionujących legalność regulacji § 14 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 r. z przepisami ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin oraz ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Tym bardziej, że zarzuty apelującego o kreowaniu kręgu

osób uprawnionych do wcześniejszej emerytury przez przepisy tego rozporządzenia jest całkowicie chybiony. W ustawowej regulacji jest jedynie ogólnie mowa o pracownikach, których uznaje się za zatrudnionych w szczególnych warunkach. Zaś w art. 55 ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin zawarta została delegacja dla Rady Ministrów, do określenia, w drodze rozporządzenia, rodzaje prac lub stanowisk pracy oraz warunków, na podstawie których m.in. przysługuje prawo do emerytury w obniżonym wieku. Nie sposób więc uznać, że określenie w rozporządzeniu konkretnych grup pracowników oraz danych stanowisk pracy zostało dokonane w sprzeczności z ustawową delegacją, skoro delegacja ta przewidywała właśnie określenie, w drodze rozporządzenia, rodzaju prac lub stanowisk pracy oraz warunków, na podstawie których przysługuje prawo do wcześniejszej emerytury.

Wbrew zarzutom apelacji w ramach rozpatrywanej sprawy brak było również podstaw do zastosowania powołanych przez apelującego przepisów art. 67 ust. w zw. z art. 2 Konstytucji RP. Zgodnie bowiem z utrwalonym w tym zakresie stanowiskiem judykatury, rozstrzygnięcie sprawy przez sąd wyłącznie na podstawie normy konstytucyjnej, stosownie do zasady bezpośredniego stosowania ustawy zasadniczej (art. 8 ust. 2), może mieć miejsce tylko wtedy, gdy norma konstytucyjna jest skonkretyzowana w stopniu pozwalającym na samoistne jej zastosowanie. Z powołanych przepisów Konstytucji nie da się wyprowadzić konstytucyjnego prawa do jakiegokolwiek konkretnej postaci świadczenia. Przepisy te nie rodzą zatem roszczeń po stronie potencjalnych uprawnionych, a tym samym roszczeń o świadczenie o określonym charakterze, np. emerytury z tytułu charakteru lub warunków pracy. Innymi słowy, przepisy te zawierają treść normatywną, która nie nadaje się do budowania podstawy prawnej rozstrzygnięcia sporu o prawo podmiotowe ani nie umożliwiają oparcia na nich orzeczenia potwierdzającego roszczenie. To dopiero przepisy ustaw i aktów niższego rzędu szczegółowo regulujących kwestie dotyczące prawa podmiotowego, stanowią podstawę ewentualnych roszczeń osób ubiegających się o przewidzianą w ustawie zasadniczej formę zabezpieczenia społecznego.

Mając powyższe na uwadze Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji.